

PÍSNĚ

OHLAS PÍSNÍ NÁRODNÍCH

I

V šírom poli dubec stojí,
pod ním dříněk zakvětá,
nad ním za vzdálené hory
sivý holub zaletá;

5 hledá háj, kde pokoj bydlí,
nezní dravých ptáků hluk,
jaro kde panuje navzdy,
nehrozí myslivce luk.

10 Tak i jinoch pokoj hledá,
prchá vln zbouřených chřest,
domnívá se, v širém světě
někde přec že pokoj jest.

Však on darmo, darmo hledá,
všude s ním jest tryzeň zlá;
15 příčinu on nepokoje
v srdci vlastním s sebou má.

Pokoj v žádné není době,
světem zhoubný hrozí vír;
pravý pokoj jest jen v hrobě,
20 v Bohu jen jest pravý mír.

Ani labuť ani Lúna
oblaky neoře;
léč to bílá kaple stojí
na vysoké hoře.

5 Na tu horu za svítání
dívka putovala,
na práh klekla, ruce spjala,
smutně zaplakala.

10 Pro mne ach dívčina krásná,
pro mne se nesouží,
dej jí, panno, hvězdo čistá,
po kom ona touží.

Z temna lesa žežhulička
zakukala, zaplakala
pod Karlovým tajemem:
„Karlův tejne, pevný hrade,
památníku reka zpustlý,
slávy stíne, slávy hrobko,
zašlá hvězdo, zhaslé slunce;
ó jak stojíš pustý, pustý! –
Karlův tejne! – Karlův tejne! –“

Vítr, chladný vítr věje
přese hvozdy husté;
svadlým listím hustě seje
na strniště pusté.

5 Smutně kposledu v křovině
kukačka kukala,
smutněji však na rovině
dívčina plakala.

10 „Věnc krásný jsem ztratila,
těžko bez něj býti;
bouře růže odšatila,
jiný nelze víti.

Aj tam na mé sestry hrobě
ještě vlají stíny,
15 tam já pujdu, spletu sobě
věnc z rozmarýny.“

Zalká jinoch v černo lesa :
 Temnáť noc bez svitu Lůny,
 smutnéť jaro bez všech květů,
 pustýť život bez milenky! –
 5 V šírom světě jedna – jedna –
 jedna jenom – – měj se dobře! –
 Zašlo slunce – sklesla noc,
 černá noc – chce se mi spáti.
 V šírom poli dubec stojí,
 10 pod dubem palouk zelený
 obilím žlutým prohlídá.
 Přijdou ženci, žito sežnou,
 na palouku odpočinou,
 i ty tamo odpočiň si,
 15 poshov sobě na mém hrobě.
 Vylítne křivánek pozdní,
 zazpívá v rozmarném pění:
 „Již ho není – již ho není!“

Nesbírá v háje stínu
 má děva tam u vody
 zrána červené jahody
do bílého si klínu:

5 léč růže to vykvítá,
 leč že tam u borovice
 bílá vkolo holubice
z dřeva na dřevo lítá.

10 Háj děvu neobjímá,
 na nálesí, na rovině
 ustlali v lůžko dívčině,
tam ona ještě dřímá.

Rozprostřela chladná noc
 nad lesy bezhvězdne roucho;
 studený vál vítr lesem
 a po listí starých dubů
 5 tuhly tiché slzy noci.
 Skryla zvěř se do svých doupat,
 spalo ptactvo v teplu hnízda,
 jen dvě ještě dravých ptáků
 bdělo v stínu černé jedle,
 10 po kořisti číhajíc.
 Pokraj lesa, pode skálou
 stojí dvě zlých zákeřníků,
 jinoch jarý, šedý starec.
 „Co se bělá,“ vece jinoch,
 15 „co se bělá cestou s hory?“
 „Snad to Lúna pobluzuje
 ve vrcholích tmavých jedlí;
 nebo labuť časně vstává.
 Snad dokonce z dalné vlasti
 20 druh jde tebe navštíviti,
 či milenka k tobě spěje.“
 Zachvěje se jinoch jarý,
 odhovoří jemu tíše:
 „Ba jest to jen nový sních,
 25 dávno zašla bílá Lúna,
 labutě již pryč odtáhly,
 vlasti neznám ani druha,
 milenku jsem neměl žádnou.

Vlastí mou jest temný les,
druhem meč můj ocelivý
a mou mílkou černá noc.“

„Celá ta krajina
 holé trní rodí,
 že moje milenka
 s jinými se vodí.

5 Měj se tady dobře,
 ty vraný koníku,
 i vy, sokolové,
 i ty, věrný psíku.

Oba sokolové
 10 od rána do rána
 svobodně lítejte
 prostí svého pána.

Do lesů zaběhni,
 můj vraný koníku,
 15 ty však nyní hleděj,
 povzdy věrný psíku,

z rána do večera,
 večera siného,
 od dvoru ke dvoru
 20 pána si jiného;

já zajdu daleko
 do šírého světa,
 nevrátím se nazpět
 po celá tři léta,

25 po celá tři léta,
ba v mém živobytí
nechci já krajinu
tuto víc uzříti.“

Zaslechla to děva,
30 zaplakala tůze,
ohlédl se jinoch,
nevzpomněl té chůze.

Pod starým hradem v večerní době
žežhulka volá kuku na buku.

„Podej, můj milý, statnou mi ruku,
podej mi ruku, podej mi obě;

5 snad že již více nepřijdem k sobě,
léč až žežhulka smutné si kuku
zavolá sama v rozlehlém buku,
v rozlehlém buku na našem hrobě.“

Na lučině husy pasou,
 pasou je tam pěkné panny;
 letí sokol, – rozlétly se
 sivé husy na vše strany.

5 Jedna husa, sivá husa
 vzhůru letí pod oblaky.
 Jedna z panen na lučině
 za husou své zdvívá zraky.

10 „Huso, huso, sivá huso,
 ohledni se na vše strany,
 ohledni se po táboru,
 co hoch dělá milovaný?“

15 „Na palouku bílý kámen,
 při kameně voda běží;
 na něm roští, a v tom roští
 milý tvůj ubitý leží!“ –

Zrána na usvitě
 od mne nešťastného
 ulétla hrdlíčka
 do pole širého.

5 Dívko, z tvých pramenů
 ona se napila,
 tys rozstřela síť,
 ty jsi ji lapila.

Tvá hrdlíčka zvavá,
 10 ta ji přivolala;
 i lahůdka zrádná
 v síť zamotala.

„Nemám já pramenů
 ni lahůdky zrádné,
 15 ni hrdlíčky zvavé
 ani síť žádné.“

Tvoje modré oči
 jsou ty pramenové;
 lahůdka ta zrádná
 20 malinová rtové

a hrdlíčka zvoucí
 stříbrné tvé hlasy;
 síť lapající
 tvé jsou zlaté vlasy.

Letěly koroptve plaché
přes jalovec nízký;
hlásala střelená rána,
můj milý že blízký.

5 Zaplašená po nálesí
utíkala srnka,
dívčina kde jalovcová
strásala si zrnka.

10 Uleknutá sobě tuze
ruku poranila,
zabolelo to až v srdci,
slza ji polila.

V jednom roku jalovcová
křoví květy mají,
15 v druhém roku zrnka vzejdou,
v třetím zrnka zrají.

Až ta zrnka zralá budou,
všecka opadají,
jedno zrnko přehluboko
20 v zemi zasypají.

Slzy dívky pak zrosejí
jalovec, kdy vzejde;
nebo více na nálesí
s milým se nesejde.

Neroztál sních ještě
 ve skalnatém čele? –
 Sních již dávno splynul;
 léč že to labutě,
 5 jsou labutě bílé,
 spočívají tamo
 na vysoké skále
 v zeleném osení,
 jenž líbě zavání
 10 večerní krajinou.
 Zkuď, labutě bílé,
 semo jste přitáhly? –
 Od východní strany
 po růžovém nebi
 15 zlatostkvoucí bránou?
 Či tam od západu
 šly jste proti slunci?
 „Ne, my od půlnoci
 z chladných táhnem krajin,
 20 táhnem na poledne
 v kraj věčného máje,
 jemuž není rovný
 v širom světě žádný;
 nejkrásnější kvítí
 25 vykvětá jen tamo!“
 Vy labutě bílé,
 vy zustaňte tady; –

30

nade vŕecky kraje
dĕdina jest naŕe;
nade vŕecko kvítí
milenska jest moje.

Hasly zatmělé hvězdičky,
zamkla uplakané očičky,
zjitra kdy zoře zaplálo.

To smutný den, ó to smutný den,
3 slunce nevyjde kdy z mraků ven;
děvče se nikdy nesmálo.

Zašlo slunéčko za hory,
s ním milý můj mně šel navzdory;
vrať se, milý můj, a pojď.

10 Šel doly, šel stezkou po hoře;
daleko, daleko za moře
odnesla rychlá ho loď.

Jistě že by jsi se nazpět dal,
kdyby jsi lásku mou k tobě znal,
15 věděl, jak srdce mne bolí. —

Řekněte vy mu tam, hvězdičky,
že po mezích květou slzičky
a zraje žítko že v poli.

Modřínové, mladí modřínové,
 proč smutně stojíte? –
 „Hučí bouře, horou dolem,
 hvozd, který nás druhdy chránil,
 5 nyní leží posekaný;
 bouře láme větve naše,
 vítr s hory je zanáší,
 příval zemi s kořenů odryvá.“
 Chladnou nocí svítí Lúna,
 10 bělají se malé dvory;
 mezi dvory palouk velký,
 vstřed palouku pahoreček,
 na pahorku planá hruška,
 pod hruškou dva bratři sedí.
 15 Mladší dřímá bratru v klínu,
 podle malá harfka leží.
 Starší prstem přejel strůny,
 pak si vzdechne nocí tichou:
 „Těžko ptactvu vzdál od hnízda,
 20 smutno žežhulce bez matky;
 smutněj dětem bez rodičů,
 tížej vzdáleným od vlasti.“

„Proč, Vltavo, řeko divá,
 tmavou nocí v bouři lkáš?
 S mými tvé snad vzdechy pojíš?
 Mé snad žely také znáš?“

5 U Vorlíka skály krásné,
 pod nimi květnatý břeh! –
 Ó by k nim mé vlny bystré
 vrátily svůj rychlý běh!

10 „Darmo, řeko, tvoje lkání,
 darmo tmavou nocí zní;
 vlna tvoje v moře spěje,
 oných břehů neuzří!“

Darmo též i tvé vzdychání,
 dnové, pro které zde lkáš,
 15 oni dnové zašli dávno,
 více jich již nepoznáš!

„Ano zašly – časy milé!
 kdy jsem bloudil v mladý den
 podle Želetínky hájů; –
 20 v krátké noci krásný sen.“ –

Želetínky háje
 modré stíny plodí,
 modrými tam stíny
 mnohá srnka chodí.

5 Jedna srnka bíláť
 nade všechny jiné,
 které tamo mají
 své obydlí stinné.

10 Stověžitou Prahu
 ode místa toho
 dělí řeka bystrá,
 dělí hor i mnoho;

15 přece noha moje
 v onou stranu spěje,
 své kde Želetínka
 tiché stíny seje.

20 Vzešly hvězdy zlaté,
 Lůna zasvítíla,
 všechny srnka bílá
 krásou převýšila.

Toužím vzdy jen, aby
 mojí srnkou byla;
 rychlost však mých kroků
 pryč ji zaplašila.

25 Srnko, bílá srnko,
uposlechni radu,
opušť háje tmavé,
pojď v město do sadu.

30 Ubíhala ona
dále ve křovinu;
„Miluje vzdy srnka
svobodnou hájínu.“

35 Pro ní oko moje
v noci slze lilo,
vzešlo slunce zrána,
mne nepotěšilo.